К. Ф. Єфіменко,
студентка 2 курсу магістратури,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0001-7797-1647

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.1.140

ВПЛИВ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

К. Yefimenko,
Master's student of the Department of Finance, Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE OUTCOME AND IMPACT ASSOCIATED WITH GENDER BUDGETING

Метою цього дослідження є вивчення впливу та результативності гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні для розуміння важливості впровадження та подальшого вдосконалення цього підходу бюджетування у практичній діяльності. У цій статті визначено основну сутність та передумови використання гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі в Україні. Особливої уваги було приділено висвітленню важливості такого підходу у практичній діяльності за для збереження та розширення практики гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні навіть під час економічних криз, наприклад як-от: пандемія COVID-19. Наступним зазначено теоретичні основи гендерно-орієнтованого підходу у бюджетуванні та було виявлено спільні риси даного підходу з іншими теоретичними концепціями бюджетування, що допомогло виділити напрями впливу гендерно-орієнтованого бюджетування на соціально-економічну систему. За для досягнення мети оцінка практики гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні здійснювалася за наступними критеріями: економічний вплив, покращення і зміна гендерних показників та обізнаність політиків і громадян. Виокремлення основних напрямів впливу даного підходу до бюджетування допомогло виявити, чи може гендерно-орієнтоване бюджетування слугувати як управлінською, так й політичною практикою. Зазначене розуміння дало змогу сформулювати напрями подальшого розвитку проєкту гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні, визначити необхідність його розширення на різних бюджетних рівнях. Ці результати підтверджують актуальність та важливість висвітленого питання під час криз чи фінансових ускладнень в країні. Додатково було надано рекомендації щодо основних напрямів розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування для забезпечення сталого розвитку такої практики в Україні. Отримані результати можуть бути використані в наступних наукових дослідженнях як у сфері гендерно-орієнтованого бюджетування, так й доповнювати інші гендерні тематики, а також у практичній діяльності для розвитку обізнаності обраного напрямку серед державних службовців та громадян.

The purpose of following investigation is to examine the impact and effectiveness of a gender-oriented budgeting in Ukraine to understand the importance of implementing and further improving a gender-oriented approach to budgeting into practice. This article identifies the main essence and prerequisites for using a gender-oriented approach in the budget process in Ukraine. Particular attention was paid to highlighting the importance of the gender-oriented approach in practice to maintain and expand the practice of gender-oriented budgeting in Ukraine even during economic crises, for instance such as the COVID-19 pandemic. The following outlines the theoretical foundations of a gender-oriented approach to budgeting and identified common features of this approach with other theoretical concepts of budgeting, which helped to identify the main areas of impact of gender-oriented budgeting on the socio-economic system. To achieve the set goal in this article, the assessment of gender-oriented budgeting practices in Ukraine was carried out according to the following criteria: economic impact, improvement and change of gender indicators and awareness of this topic among politicians and citizens.

Identifying the main areas of influence of this approach to budgeting helped to identify whether gender-oriented budgeting can serve as both managerial and political practice. This understanding made it possible to form directions for further development of the project of gender-oriented budgeting in Ukraine and determine the need for its expansion at different budget levels. These results confirm the relevance and importance of the covered issue especially during crises or financial difficulties in the country. In addition, recommendations were provided on the main directions of development of gender-oriented budgeting to ensure sustainable development of this practice in Ukraine. The obtained results can be used in future research in the field of gender-oriented budgeting, as well as to supplement other gender issues, as well as in practical activities to develop awareness in this area among civil servants and citizens.

Ключові слова: гендерне бюджетування, гендерно-орієнтований підхід до бюджетування, управління державними фінансами, управління, державний сектор, Україна.

Key words: gender budgeting, gender-oriented approach to budgeting, public financial management, governance, public sector, Ukraine.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Питання гендерно-орієнтованого бюджетування набуває широкої популярності як в Україні, так і в усьому світі. Реалізація гендерної політики, у тому числі в системі державного управління, є важливим принципом демократичних реформ. Зрозуміло, що для ефективного існування цієї системи гендерна політика має базуватися на основі комплексного підходу в усіх сферах державної політики. Одним з інструментів впровадження такої політики є гендерно-орієнтоване бюджетування, суть якого полягає в інтеграції гендерного підходу в бюджетний процес. Науково доведено, що без ретельного гендерного аналізу бюджету державного сектору, як правило, відтворюють гендерну нерівність, сприяючи до повернення традиційних гендерних ролей і підкреслюючи, що робота соціального відтворення є центральною у виробництві вартості в капіталістичних суспільствах [11]. Такі ідеї вчених підтверджують необхідність використання гендерно-орієнтованого бюджетування в державі за для переходу до нових соціальних установ у суспільстві.

Однак, приклад всесвітньої пандемії COVID-19 доказав вже існуючі наукові тези, що під час кризи або браку ресурсів гендерно-орієнтоване бюджетування переходить на другий план у порівнянні з більш нагальними питаннями, утворюючи ризики щодо імплементації гендерних ініціатив [13]. Очевидно, що подібний ризик-менеджмент держави під час кризи призводить до питання відсутності фінансового чи людського забезпечення для ініціатив гендерно-орієнтованого бюджетування в країні. Саме тому вивчення впливу та розуміння ефективності практик гендерно-орієнтованого бюджетування допоможе визначити, яким чином гендерне бюджетування може слугувати як управлінською, так і політичною практикою, і таким чином доповнить наукове розуміння того, як просувати гендерне бюджетування від периферійної та значно лімітованої до основної бюджетної практики [14].

Додатково в умовах пандемії загострилася потреба у ефективному державному управлінні, яке можна контролювати на усіх рівнях влади. Водночас існує необхідність у сталому та прогнозованому розвитку економіки держави. Ефективна бюджетна система вкрай необхідна у забезпеченні результативного державного управління та регулювання. Вона повинна поєднувати високий рівень економічного прогнозування разом з використанням різних методів впливу на процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, а також забезпечувати прийняття вірних управлінських рішень з метою досягнення стратегічних цілей сталого розвитку держави [4]. Одним з важливих та дієвих

інструментів досягнення такої цілі є бюджетне планування, а гендерно-орієнтоване бюджетування виступає одним з найновітніших та вдалих його видів. Саме такий метод бюджетного планування поєднує у собі найкращі риси інших методів та підходів та підвищить прозорість державного бюджету, водночас забезпечуючи стабільні позитивні показники ефективності державних програм.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Зазначене питання є достатньо поширеним серед світового наукового товариства, особливо серед західних вчених. Досліджуючи останні праці з тематики гендерно-орієнтованого бюджетування, доцільно зазначити, що західні науковці вивчають таку тему, спираючись на практику різних країн за такими основними напрямками, як передумови та бар'єри запровадження гендерно-орієнтованого бюджетування (визначає низькі аналітичні здібності та можливості як найбільшу перешкоду до імплементації гендерно-орієнтованого бюджетування, особливо в країнах, що розвиваються та з низьким рівнем доходу [7]), підходи до його впровадження та інструменти гендерно-орієнтованого бюджетування (однією з таких статей є наукова праця вчених Коста М., Савер М. та Шарп Р. [8], де досліджуються гендерні аспекти у складанні партисипативного бюджетування та використанні необхідних інструментів гендерно-орієнтованого бюджетування), та останнє — оцінка важливості гендерно-орієнтованого бюджетування для забезпечення демократичних норм у країні.

На українському просторі гендерно-орієнтоване бюджетування є відносно новою запровадженою практикою в країні, тому спостерігається невелика кількість наукових досліджень, які набувають все більшої популярності та поширення. Основні праці представлені публікаціями експертів проекту "Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні" [2], окрім цього, свій внесок у наукове розуміння даного поняття зробили такі вчені та дослідники: І. Грицай [1], А. Карпич [3], Т. Коляда [4], Н. Медведкова [12], К. Наливайко, Роменська [6] та ін. Увага науковців підтверджує важливість та актуальність даного питання в Україні, однак у сучасній українській економічній науці ще не досить глибоко досліджено питання впливу гендерно-орієнтованого бюджетування та його результативності на економічні та соціальні аспекти в країні.

МЕТА СТАТТІ

Стаття має на меті розглянути результати та вплив, що пов'язані з гендерним бюджетуванням в українській практиці, за для розуміння важливості впровадження

та подальшого вдосконалення цього підходу бюджетування на практиці. Іншими словами, у статті відображено результативну сторону гендерно-орієнтованого бюджетування. За для досягнення мети оцінка практики гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні здійснювалася за такими критеріями: економічний вплив, покращення і зміна гендерних показників та обізнаність політиків і громадян. Визначення впливу цього підходу до бюджетування допоможе виявити, чи може гендерно-орієнтоване бюджетування слугувати як управлінською, так й політичною практикою. Таке розуміння сформує напрям розвитку проєкту гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні, визначить необхідність подальшого його розширення на різних бюджетних рівнях.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Гендерно-орієнтоване бюджетування означає аналіз та реструктуризацію бюджетних доходів і видатків на державних та місцевих рівнях таким чином, щоб потреби жінок, чоловіків та їх різних соціальних груп були справедливо представлені в бюджеті. Розробка гендерного бюджету дає змогу визначити, як доходи та видатки впливають на соціально-економічне становище та можливості чоловіків, жінок та різних соціальних груп в країні.

Метою гендерно-орієнтованого бюджетування є сприяння ефективній системі управління державними фінансами з особливим акцентом на надання якісних державних послуг жінкам та чоловікам. Основними компонентами процесу гендерно-орієнтованого бюджетування є:

- гендерний аналіз;
- відповідні зміни в програмах і бюджетах;
- системна інтеграція гендерного бюджетування в бюджетний процес [5].

Основою гендерно-орієнтованого бюджетування є гендерний аналіз доходів і видатків бюджету. Він базується насамперед на вивченні гендерно-дезагрегованої статистики та інформації про рівень життя чоловіків і жінок. При аналізі гендерної проблематики враховуються й інші характеристики: вік, місце проживання, стан здоров'я, етнічне походження, соціально-економічний статус тощо. Береться до уваги те, що ні жінки, ні чоловіки не є однорідною групою. За такими даними експерт з гендерно-орієнтованого бюджетування визначає, наприклад, рівень освіти міських і сільських жителів, а також чоловіків і жінок, які проживають у містах, у порівнянні з чоловіками та жінками, які проживають у сільській місцевості [2].

Наступним важливо переглянути передумови гендерно-орієнтованого бюджетування, які вже існують в Україні. Перші ініціативи щодо впровадження гендерного бюджетування в Україні були реалізовані ще на початку 2000-х років неурядовими організаціями за підтримки донорів та міжнародних проєктів. Протягом 2014—2020 рр. Міністерство фінансів України за підтримки Проєкту "Гендерно-орієнтоване бюджетування в Україні" за фінансової підтримки Уряду Королівства Швеція через Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA) запровадило новий метод бюджетування, який допомагає забезпечити права та можливості жінок і чоловіків у бюджетному процесі [5].

Гендерний підхід у бюджетному процесі, по суті, поєднує в собі дві моделі організації бюджетного процесу:

- бюджетування, орієнтоване на результат (програмно-цільовий метод);
- бюджетування, орієнтоване на людину [2].

Концепція бюджетування, орієнтованого на результати, передбачає максимальну прозорість, відкритість та доступність усієї бюджетної інформації, що дозволяє всім зацікавленим сторонам робити висновки про те, наскільки ефективно платники податків витрачають

Таблиця 1. Напрямки впливу гендерно-орієнтованого бюджетування відповідно до концепції організації бюджетного процесу

Гендерно-орієнтоване бюджетування		
Наукова концепція	Бюджетування, орієнтоване на результат	Бюджетування, орієнтоване на людину
Напрямки впливу	Забезпечення транспарентності бюджетної інформації та підвищення показників ефективності бюджету	Справедливий розподіл соціальних послуг різним групам населення

Джерело: складено автором на основі [2].

кошти та оцінювати ефективність і якість використання ресурсів. Це метод планування, виконання та контролю за виконанням бюджетів усіх рівнів, який базується на застосуванні цільових програм на умовах середньострокового фінансового планування з контролем результатів, отриманих від використання бюджетних коштів. Існують лише незначні відмінності гендерно-орієнтованого бюджетування з концепцією бюджетування, орієнтованого на результати, серед них буде визначення показників результативності у паспортах бюджетних програм.

Гендерний аналіз бюджету в Україні проводиться у тісному взаємозв'язку з програмно-цільовим методом і призначений для посилення обґрунтованості витрат і виявлення можливостей для економії коштів. Тобто можливо зробити висновок, що зекономлені кошти можуть бути спрямовані на досягнення інших важливих соціально-економічних цілей.

Виходячи з ідеї схожості методів бюджетування, орієнтованого на результати, та гендерно-орієнтованого бюджетування, доцільно зазначити, що гендерний підхід у бюджетуванні буде мати такі ж напрями впливу, як й програмно-цільовий метод, а саме: забезпечуватиме транспарентність бюджетної інформації та підвищуватиме показники ефективності бюджету.

Концепція орієнтованого на людину бюджетування враховує потреби, інтереси, можливості та досвід конкретних груп. Це метод планування, виконання та контролю за виконанням бюджетів усіх рівнів, у центрі якого знаходиться особа чи група людей. Тобто за результатами аналізу бюджету (бюджетні ініціативи та заходи, видатки бюджету тощо) дається відповідь на запитання: "Кому послуги надаються за рахунок бюджетних коштів?" [2]. Базуючись на спільних рисах гендерно-орієнтованого бюджетування з даною концепцією, гендерний підхід у бюджетуванні буде розподіляти та надавати більше соціальних послуг тим групам населення, які мають гостру потребу у цьому (табл. 1).

Таким підхід до теоретичної інтерпретації гендерно-орієнтованого бюджетування можна назвати частиною теорії "Управління суспільними цінностями" (Public Value Management). Ця теорія — це теоретична концепція, яка була розроблена Марком Муром у 1995 році як альтернативний підхід до теорії "Нового державного управління" (New Public Management), який на той час мав велику популярність та вплив на державну політику, та характеризувався цілями, індивідуальними перевагами та ринковими механізмами. Така концепція соціальної цінності навпаки зосереджується на потребах суспільства, як громадян, так і споживачів, маючи на меті створення цінностей, а не досягнення цілей, а соціальна цінність є більшою, ніж сукупність індивідуальних потреб з урахуванням того, що становить соціальну цінність у своїй основі. Ефективність тут визначається як здатність уряду завоювати довіру уряду за допомогою діяльності, яка узгоджується з його місією та сприяє досягненню цілей політики.

Базуючись на основних засадах концепції гендерно-орієнтованого бюджетування, варто зазначити, що поки спосіб впровадження гендерно-орієнтованого

підходу в Україні, на жаль, не відповідає постулатам зазначених теорій, проте має на меті у майбутньому підвищити рівень демократичності та ефективності державного управління.

Гендерно-орієнтоване бюджетування має значний вплив як на конкретні проекти, з якими воно взаємодіє, так й на економічний розвиток в країні в цілому. Західні науковці вже дослідили, що забезпечення гендерної рівності в політиці чи організаціях є не тільки правильним і справедливим з точки зору демократичних норм у суспільстві, але й економічно бажаним завдяки підвищенню економічних показників. "Якби жінки мали економічні можливості, кожна країна могла б мати певну комбінацію більшої продуктивності, більшого розвитку здібностей людей, більше дозвілля, у цілому за вищого рівня добробуту. У цьому сенсі гендерна нерівність буде неефективна" [9].

Існують наукові докази позитивного впливу гендерно-чутливої політики, особливо гендерно-орієнтованого бюджетування. У деяких національних контекстах прийняття гендерної політики покращило як гендерну рівність можливостей і ресурсів, так і гендерну рівність у результатах економічної політики [15]. Наприклад, було показано, як зменшення гендерної нерівності позитивно впливатиме на підвищення ефективності та прибутковості певних секторів, наприклад таких як сільське господарство.

Гендерно-орієнтоване бюджетування впливає на підвищення якісних показників бюджету. Аналіз бюджету з урахуванням гендерного аспекту дає змогу врахувати широкий спектр питань, вирішення яких створює рівні можливості для всіх членів суспільства, тим самим забезпечуючи сталий розвиток в країні. Це відбувається завдяки тому, що бюджетні програми мають формуватись навколо кінцевих результатів, що відбивають надання основних суспільних товарів і послуг, а у органів державної влади та місцевого самоврядування, виходячи з практичної доцільності, з'являється можливість покласти відповідальність за проведення гендерного аналізу бюджетних програм та досягнення очікуваних результатів на наділені повноваженнями й володіючих необхідними компетенціями відповідальних виконавців бюджетних програм [2]. Таким чином, підхід гендерно-орієнтованого бюджетування має змогу підвищити рівень ефективності, прозорості та справедливості бюджету.

Іншим з основних напрямків впливу гендерно-орієнтованого бюджетування є те, що завдяки йому можна отримати вищу якість послуг без збільшення фінансування на відповідні проекти. Такий процес відбувається завдяки тому, що гендерно-орієнтоване бюджетування підвищує якість послуг населення через встановлення чітких орієнтирів, які спрямовані на конкретного споживача, одночасно опосередковано впливаючи на прискорення економічного зростання, ефективне використання ресурсів та зниження рівня бідності.

Гендерно-орієнтоване бюджетування має як економічний, так й соціальний ефект. Розробка гендерного бюджету дає змогу визначити, як доходи та видатки впливають на соціально-економічне становище та можливості чоловіків, жінок, їх соціальних груп, а також на досягнення між ними гендерної рівності в країні. Українська практика гендерно-орієнтованого бюджетування в основному має на меті виявляти можливі гендерні ефекти від маніпуляцій та корегування бюджетних програм. Видається цілком зрозумілим значний соціальний ефект такої практики, адже при вдалому застосуванні гендерно-орієнтованого бюджетування одержувачі прямо чи опосередковано отримають більше суспільних благ у короткостроковій чи довгостроковій перспективі. За умови обмежених ресурсів впливає, що така практика не виявляє нових джерел фінансування для окремих категорій громадян, а лише виконує спра-

ведливу перерозподільчу функцію у формуванні бюджету країни, тим самим забезпечуючи перерозподільчий ефект та поліпшуючи суспільний добробут без соціальних розривів.

ВИСНОВКИ

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можна зробити висновок, що дослідження гендерно-орієнтованого бюджетування показало, що такий підхід впливає на низку сфер економічної та соціальної діяльності в країні, загалом опосередковано забезпечуючи сталий розвиток.

На сьогодні процес впровадження гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні обмежується лише використанням його у деяких територіальних громадах, де однією з причин цього є потреба у наявності значного масиву деталізованої інформації для запровадження гендерного бюджетування у бюджетному процесі України на початкових етапах. У майбутньому за умови розширення відповідної необхідної інформації у розрізі всіх ланок бюджетної системи можливе запровадження такого підходу, як гендерно-орієнтованого бюджетування й на рівні державного бюджету.

Реалізувати такий підхід достатньо актуально та доцільно через те, що майже всі бюджетні асигнування і фактичні витрати узгоджуються зі стратегічними цілями уряду. При гендерному підході до бюджетування усувається необхідність забезпечення ув'язки між результатами використання бюджетних коштів та пріоритетами бюджетної політики, адже гендерна соціальна справедливість є завжди пріоритетом розвитку держави.

Водночас гендерно-орієнтоване бюджетування є важливим інструментом для підвищення прозорості, підзвітності та ефективності управління державними фінансами та забезпечує більш справедливий розподіл державних ресурсів серед різних верств населення. Тому державі необхідно забезпечити умови для подальшого розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування та гендерної політики загалом.

Одним зі шляхів досягнення цієї мети в Україні може бути запровадження заходів щодо підвищення обізнаності громадян та державних службовців за для широкого розуміння цього поняття серед населення. Окрім цього, зазначеному напрямку необхідна законодавча закріпленість, яка на сьогодні існує лише опосередковано на рівні підзаконодавчих актів. Додання терміну "гендерно-орієнтоване бюджетування" та обов'язок його практичного використання державними установами до бюджетного законодавства України стане позитивним результатом за для прискорення прогресу у сфері державного управління.

Додатково потрібна розробка гендерної стратегії держави принаймні на середньострокову перспективу, що передбачатиме не лише гендерний аналіз бюджету на відповідний рік, а й його прогнозування на наступні бюджетні періоди. Через те, що саме системний підхід до застосування гендерного підходу до бюджетування на державному та місцевому рівнях поєднуватиме фінансові та соціальні аспекти бюджету, а також сприятиме зменшенню гендерних розривів, така практика забезпечуватиме підвищення ефективності застосування гендерно-орієнтованого підходу до бюджетування в Україні.

Література:

1. Грицай І.О. Теоретико-правові засади гендерно-орієнтованого бюджетування: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. № 6. С. 3—8.
2. Колодій М., Кисельова О., Рябушенко Н., Цюпа О. Застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі: навч. посіб. Київ: Віваріо, 2020. 132 с.

3. Карпич А. Теоретичні підходи до визначення категорії "гендерно орієнтоване бюджетування" в українській науковій думці. Економіка та суспільство. 2021. № 24. С. 1—8.

4. Коляда Т.А. Гендерно-орієнтоване бюджетування: сутність та перспективи запровадження в Україні. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2019. № 3. С. 80—88.

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://index.minfin.com.ua> (дата звернення: 21.12.2021).

6. Роменська К.М. Гендерно-орієнтоване бюджетування в умовах розвитку бюджетного процесу України. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7862> (дата звернення: 22.12.2021).

7. Botlhale, E. Gender-responsive budgeting: The case for Botswana. Development Southern Africa. 2011. Vol. 28 (1). Pp. 61—74.

8. Costa M., Sawyer M. and Sharp R. Women acting for women: Gender-responsive budgeting in Timor-Leste. International Feminist Journal of Politics. 2013. vol. 15 (3). pp. 333—352.

9. Elson D. Labor Markets as Gendered Institutions: Equality, Efficiency and Empowerment Issues. World Development. 1999. Vol. 27 (3). Pp. 611—627.

10. Wittbom, E. and Hayren, A. Post-NPM gender accounting-can public value management enhance gender mainstreaming? Public Money & Management. 2021. Vol. 41 (7). Pp. 507—515.

11. Elias J. and Roberts A. Feminist Global Political Economies of the Everyday: From Bananas to Bingo. Globalizations. 2016. Vol. 13 (6). Pp. 787—800.

12. Karpych A. and Miedviedkova, N. The challenges for the implementation of a gender-oriented approach to budgeting in Ukraine: what can be improved? Baltic Journal of Economic Studies. 2021. Vol. 7 (2). Pp. 101—109.

13. Klatzer E. and Schlager C. The big picture makes a difference: Taking into account changed framework conditions for budgetary policies at European level in gender-responsive budgeting. Politica Economica/Journal of Economic Policy. 2015. Vol. 31 (2). Pp. 135—154.

14. Scholten P., Collett E. and Petrovic M. Mainstreaming migrant integration? A critical analysis of a new trend in integration governance. International Review of Administrative Sciences. 2016. Vol. 83(2). Pp. 283—302.

15. Himmelweit S. Making Visible the Hidden Economy: The Case for Gender-Impact Analysis of Economic Policy. Feminist Economics. 2002. Vol. 8 (1). Pp. 49—70.

References:

1. Hrytsai, I. (2017), "Theoretical and legal foundations of gender-oriented budgeting: foreign experience and

domestic practice", *Naukovij visnik publichnogo ta privatnogo prava*, vol. 6 (1), pp. 3—8.

2. Kolodii, M., Kyselova, O., Riabushenko, N. and Tsiupa, O. (2020), *Zastosuvannia genderno oriietovanoho pidkhodu v biudzhethnomu protsesi* [Application of a gender-oriented approach in the budget process], Vivario, Kyiv, Ukraine.

3. Karpich, A. (2021), "Theoretical approaches to the definition of the category "gender-oriented budgeting" in ukrainian scientific thought", *Economy and Society*, vol. 24.

4. Koliada, T. (2019), "Gender-oriented budgeting: essence and perspectives of implementation in Ukraine", *Ekonomichnij visnik*, vol. 3, pp. 80-88.

5. The official site of the Ministry of Finance of Ukraine (2021), available at: <http://minfin.gov.ua> (Accessed 21 December 2021).

6. Romenska, K. (2020), "Gender-oriented budgeting in the conditions of the development of budget process in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, vol. 5.

7. Botlhale, E. (2011), "Gender-responsive budgeting: The case for Botswana", *Development Southern Africa*, vol. 28:1, pp. 61—74.

8. Costa, M., Sawyer, M. and Sharp, R. (2013), "Women acting for women: Gender-responsive budgeting in Timor-Leste", *International Feminist Journal of Politics*, vol. 15 (3), pp. 333—352.

9. Elson, D. (1999), "Labor Markets as Gendered Institutions: Equality, Efficiency and Empowerment Issues", *World Development*, vol. 27(3), pp. 611—627.

10. Wittbom, E. and Hayren, A. (2021), "Post-NPM gender accounting-can public value management enhance gender mainstreaming?", *Public Money & Management*, vol. 41 (7), pp. 507—515.

11. Elias, J. and Roberts, A. (2016), "Feminist Global Political Economies of the Everyday: From Bananas to Bingo", *Globalizations*, vol. 13 (6), pp. 787—800.

12. Karpych, A. and Miedviedkova, N. (2021), "The challenges for the implementation of a gender-oriented approach to budgeting in Ukraine: what can be improved?", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 7 (2), pp. 101—109.

13. Klatzer, E. and Schlager, C. (2015), "The big picture makes a difference: Taking into account changed framework conditions for budgetary policies at European level in gender-responsive budgeting", *Politica Economica/Journal of Economic Policy*, vol. 31 (2), pp. 135—154.

14. Scholten, P., Collett, E. and Petrovic, M. (2016), "Mainstreaming migrant integration? A critical analysis of a new trend in integration governance", *International Review of Administrative Sciences*, vol. 83 (2), pp. 283—302.

15. Himmelweit, S. (2002), "Making Visible the Hidden Economy: The Case for Gender-Impact Analysis of Economic Policy", *Feminist Economics*, vol. 8 (1), pp. 49—70.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2021 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА